

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. de heer drs. W. Koolmees
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Den Haag, 8 april 2019

Onderwerp: De wijze waarop overheidsorganisaties publiceren over criminaliteit en ‘herkomstlanden’

Excellentie,

Eind vorig jaar heeft CBS het jaarrapport integratie 2018 gepubliceerd. Ook in deze editie worden verdachtencijfers gepresenteerd, uitgesplitst naar inwonerscategorieën op basis van herkomstland. Sinds de jaren negentig worden tal van overheidspublicaties gepubliceerd waarin cijfers over crimineel gedrag wordt gekoppeld aan het herkomstland van inwoners (eerste, tweede en derde generatie).

Sinds vorig jaar hebben wij nader onderzoek gedaan naar dit fenomeen. Hierbij speelt een rol dat vooral de laatste jaren steeds beter gedocumenteerd is dat beeldvorming en vooroordelen daadwerkelijk effect hebben op de ervaringen van inwoners met een migratieachtergrond (sollicitaties, stages, woonbemiddeling). Daarnaast is één van de voornaamste motivaties voor deze meetlat weggevallen bij de afschaffing van ‘doelgroep’-gericht beleid, enkele jaren geleden.

Onder meer stelden wij ons bij dit onderzoek de volgende vragen:

Waarom laat een meerderheid van de publicaties niet zien hoe de unieke bijdrage van de variabele ‘herkomst’ vermindert in een multivariate analyse waarin andere variabelen worden betrokken? Waarom is het zoeken naar verklaringen voor ‘oververtegenwoordiging’ zo vaak uitgangspunt geweest van publicaties in plaats van het zoeken naar verklaringen voor alle criminaliteit? Hoe worden (onbedoelde) negatieve effecten meegewogen in een afweging over dit soort publicaties? Waarom zijn er geen (zichtbare) pogingen ondernomen om meer variabelen toe te voegen aan de multivariate analyses (waardoor de unieke bijdrage van de variabele ‘herkomst’ in het model verder verkleint)? Bij wie ligt de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van nieuw onderzoek waarmee (mogelijkerwijs) kan worden ontkracht dat ‘culturele’ factoren medeverantwoordelijk zijn voor oververtegenwoordiging?

Als onderdeel van onze verkenning hebben wij gesproken met enkele bestuurders en onderzoekers van organisaties die dit soort uitgesplitste cijfers publiceren (CBS, WODC en SCP). Onze vragen over noodzakelijkheid, proportionaliteit, falsifieerbaarheid en verdeling van verantwoordelijkheden zijn in die gesprekken in onbevredigende en soms in onvoldoende mate beantwoord.

Met deze brief roepen wij op tot een heroverweging en herziening van de wijze waarop vanuit overheidsorganisaties wordt gecommuniceerd over de herkomst van verdachten van criminaliteit.

Als er na een zorgvuldige afweging al wordt besloten tot voortzetting van overheidscommunicatie over criminaliteit en herkomst dan zouden wat ons betreft een aantal voorwaarden moeten gelden. Onder meer zouden herkomstuitsplitsingen slechts moeten worden toegepast in publicaties waarin op uitputtende wijze wordt laten zien hoe criminaliteit samenhangt met relevante variabelen waarvoor data beschikbaar zijn. Verder zou de overheid moeten pogen om enkele relevante variabelen in (data-) analyses te betrekken, zoals de mate waarin netwerken (familie, vrienden) een rol spelen, etnisch profileren en bijvoorbeeld het opleidingsniveau van ouders. In de gesprekken die wij voerden hoorden wij nog herhaaldelijk dat het te moeilijk is om dit soort variabelen in kaart te brengen. Echter, zonder onderzoek naar zulke variabelen zijn getrokken conclusies over 'culturele' factoren wat ons betreft voorbarig en schadelijk.

Wij lichten ons voorstel graag toe in een persoonlijke ontmoeting. Daarnaast vragen wij u op welke wijze de regering instrumenteel zou kunnen zijn in de beëindiging van bepaalde verschijningsvormen van naar herkomst uitgesplitste criminaliteitscijfers voorzover die onder de autonome verantwoordelijkheid van organisaties zoals CBS, SCP of WODC vallen.

Wij vernemen graag uw reactie.

Stichting Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders: Bouchaib Saadane, voorzitter
Stichting Ocan: John Leerdam MFA, voorzitter
Stichting Inspraakorgaan Turken in Nederland: Zeki Baran, voorzitter

Dezelfde brief hebben wij verstuurd naar:

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, drs. K.H. Ollongren

Minister van Justitie en Veiligheid, mr. dr. F. B.J. Grapperhaus

Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, drs. T. van Ark